

Υπόμνημα Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος

προς τον Πρωθυπουργό

και τους Αρχηγούς των Κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο

Το 2018 αποτελεί έτος – ορόσημο για την ελληνική οικονομία. Μετά από οκτώ και πλέον χρόνια, η Ελλάδα εξήλθε από το καθεστώς των μνημονίων, ανακτώντας επισήμως την κυριότητα της οικονομικής της πολιτικής. Απέκτησε, όμως, ταυτόχρονα και την κύρια ευθύνη της προσπάθειας για την ανάκαμψη της οικονομίας, την οριστική έξοδο από την κρίση και την αποκατάσταση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της.

Η ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής συνοδεύτηκε από μια δέσμη μέτρων για την ελάφρυνση του χρέους. Με τα μέτρα αυτά, το χρέος της Ελλάδας καθίσταται βιώσιμο, ως το 2032. Ωστόσο, οι μακροπρόθεσμες προοπτικές δεν έχουν εξασφαλιστεί. Το αν η χώρα θα εξακολουθήσει να έχει πρόσβαση στις αγορές μετά το 2032 θα εξαρτηθεί από τους ρυθμούς αύξησης του ελληνικού ΑΕΠ, από τις επιδόσεις στο πεδίο της δημοσιονομικής πολιτικής, αλλά και από τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων.

Τα μνημόνια τελείωσαν, αλλά η προσπάθεια για την επόμενη ημέρα τώρα ξεκινά. Οι προκλήσεις τις οποίες θα πρέπει να διαχειριστούμε είναι σημαντικές.

Το πρώτο διάστημα μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, η Ελλάδα θα βρίσκεται στο μικροσκόπιο των αγορών, οι οποίες εξακολουθούν να την αντιμετωπίζουν με δυσπιστία. Τα μηνύματα που θα εκπέμψει η χώρα, σε σχέση με τις προτεραιότητες και τον τρόπο άσκησης της οικονομικής της πολιτικής, θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό την αξιοπιστία της και κατ'επέκταση τη δυνατότητα να αντλήσει δανεισμό από τις αγορές, με βιώσιμο κόστος.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητο μετά το τέλος του προγράμματος να υλοποιηθούν όλες εκείνες οι αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας και των επιχειρήσεων, με πρώτη την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος της χώρας. Η Επιμελητηριακή Κοινότητα προτείνει την εγκαθίδρυση ενός δικαιότερου φορολογικού συστήματος που παράλληλα συνδράμει στην οικονομική ανάπτυξη.

Άλλωστε, η κρισιμότερη πρόκληση που καλείται να διαχειριστεί η χώρα είναι αυτή της επιτάχυνσης της ανάπτυξης. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική οικονομία κινείται πλέον σε θετικό έδαφος, η πορεία αυτή δεν έχει αποκτήσει ακόμη τον ρυθμό που θα έπρεπε. Για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των αγορών, αλλά και για να βελτιωθεί αισθητά η κατάσταση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, η Ελλάδα θα πρέπει να επιτυγχάνει ρυθμούς ανάπτυξης άνω του 3% ετησίως, για τα επόμενα χρόνια. Τόσο τα στοιχεία για το 2017, όσο και οι εκτιμήσεις για το 2018 και το 2019 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Θερινές Ενδιάμεσες Οικονομικές Προβλέψεις – Ιούλιος 2018) δείχνουν ότι απέχουμε αρκετά από αυτό τον στόχο.

Για να φθάσει στα επιθυμητά επίπεδα ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ, θα απαιτηθούν, εντός της επόμενης πενταετίας, νέες επενδύσεις ύψους που διεθνείς οίκοι μελετών υπολογίζουν άνω των 200 δισ. ευρώ. Με δεδομένο ότι οι προβλεπόμενες ροές χρηματοδότησης για την περίοδο αυτή δεν ξεπερνούν τα 100 δισ. ευρώ, γίνεται προφανής η ανάγκη για προσέλκυση νέων κεφαλαίων από την Ελλάδα και κυρίως από το εξωτερικό.

Στην προσπάθεια αυτή, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μια σειρά από εμπόδια:

- Η δέσμευση για υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα δημιουργεί μεν εμπιστοσύνη στις αγορές, περιορίζει ωστόσο ασφυκτικά τα περιθώρια ενίσχυσης της ανάπτυξης, μέσα από τολμηρές φορολογικές μειώσεις και υψηλότερες δημόσιες επενδύσεις.
- Οι συνθήκες χρηματοδότησης των επενδυτικών αναγκών της ελληνικής οικονομίας παραμένουν αρνητικές, καθώς η επιστροφή του τραπεζικού συστήματος σε συνθήκες κανονικής λειτουργίας καθυστερεί, ενώ οι αντλήσεις κεφαλαίων από το χρηματιστήριο έχουν μειωθεί δραματικά στη διάρκεια της κρίσης. Η άμεση επανεκκίνηση της διαδικασίας χορήγησης νέων πιστώσεων προς τις επιχειρήσεις, σε συνέχεια της εξυγίανσης των τραπεζών και της σταδιακής επιστροφής των καταθέσεων, θα αποτελέσει κρίσιμο ζητούμενο στην προσπάθεια επιτάχυνσης του ρυθμού ανάπτυξης ελληνικής οικονομίας.
- Στα προβλήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη θα πρέπει να προστεθεί και αυτό της μειωμένης παραγωγικότητας της εργασίας, η οποία προκαλείται από παράγοντες, όπως η διαρροή ανθρωπίνου κεφαλαίου προς το εξωτερικό, η συμπίεση των μισθών, αλλά και η γήρανση του εργατικού δυναμικού. Οι αρνητικές δημογραφικές προοπτικές που εμφανίζει σήμερα η χώρα, πέραν του ότι δυσχεραίνουν την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, επιβαρύνουν δυσανάλογα το ασφαλιστικό σύστημα, οδηγώντας στον εκτροχιασμό των απαιτούμενων δαπανών για συντάξεις και υγειονομική περίθαλψη.
- Το σημαντικότερο, τέλος, εμπόδιο στην αναπτυξιακή προσπάθεια της Ελλάδας είναι ότι εξακολουθεί να υστερεί σε ανταγωνιστικότητα, καταλαμβάνοντας χαμηλές θέσεις σε όλες τις διεθνείς κατατάξεις. Το γεγονός αυτό, κατ' εξοχήν υποδηλώνει ότι το μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής και μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο των μνημονίων δεν έφερε το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.
- Παρά τις οριακές ή επιμέρους βελτιώσεις, οι αδυναμίες που καθλώνουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, σε μεγάλο βαθμό παραμένουν: έλλειψη σταθερότητας στην εφαρμογή πολιτικών, πολύπλοκο και ασταθές φορολογικό περιβάλλον, έλλειψη σαφούς κανονιστικού πλαισίου για τις επενδύσεις, αδυναμία παραγωγής καινοτομίας, γραφειοκρατία και αναποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης. Στη βάση αυτών των προβλημάτων, βρίσκεται ένα κράτος το οποίο αποτυγχάνει συστηματικά, στην εξυπηρέτηση του πολίτη και της επιχείρησης, αλλά και στη διαχείριση κρίσεων, στην προστασία της ζωής, της ασφάλειας και της παρουσίας των πολιτών.

Όλα τα παραπάνω δεδομένα οδηγούν σε ένα σαφές συμπέρασμα: οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις είναι ακόμη μπροστά μας.

Τώρα είναι η ώρα να τις εφαρμόσουμε, στη βάση ενός εθνικού σχεδίου, για να επιταχύνουμε την ανάπτυξη και να κερδίσουμε το στοίχημα της επόμενης ημέρας. Διαφορετικά, η ανάκαμψη θα είναι κατώτερη των προσδοκιών και σε λίγα χρόνια η Ελλάδα θα αντιμετωπίσει ξανά κρίση χρέους.

Τώρα, είναι η ώρα για συναίνεση, για δημιουργικές προτάσεις και γενναίες αποφάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιμελητηριακή Κοινότητα δημοσιοποιεί τις νέες προτάσεις της για την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος και διατυπώνει για μια ακόμη φορά, με σαφήνεια και υπευθυνότητα, τις προτάσεις της σε μια σειρά από τομείς προτεραιότητας:

Δημοσιονομική Πολιτική - Φορολογία

Η μακρόχρονη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα, από το 2008, είχε και συνεχίζει να έχει έντονο οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Παρά τις αλλεπάλληλες και δραστικές νομοθετικές τροποποιήσεις του φορολογικού συστήματος, τα ζητήματα της υπερφορολόγησης και της δυσανάλογης κατανομής του φορολογικού βάρους παραμένουν μείζονα και άμεσα συνδεδεμένα με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.

Παρακάτω παρατίθενται προτάσεις επί συγκεκριμένων φορολογικών ζητημάτων, η υιοθέτηση των οποίων αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση ενός δικαιότερου φορολογικού συστήματος που παράλληλα συνδράμει στην οικονομική ανάπτυξη:

- **Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων**
 - Υιοθέτηση ενιαίου συντελεστή φορολόγησης («flat tax rate»)

Η υιοθέτηση ενός ενιαίου συντελεστή μεσαίου ύψους (της τάξης του 20%-25%) που θα εφαρμόζεται στο σύνολο των εισοδημάτων των φυσικών προσώπων (με κάποιες εξαιρέσεις, για εισοδήματα που ενδεχομένως χρήζουν ευνοϊκότερης μεταχείρισης), ανεξάρτητα από την πηγή τους, συμβάλλει καταρχάς στην απλοποίηση του φορολογικού συστήματος. Κατά δεύτερον, αποτελεί έναν δικαιότερο τρόπο φορολόγησης, καθώς επικεντρώνεται στη φορολογία του εισοδήματος ανεξάρτητα από την πηγή ή το ύψος αυτού και ανεξάρτητα από το πρόσωπο που το αποκτά. Επιπλέον, η φορολόγηση των πάσης φύσεως εισοδημάτων που αποκτώνται από τα φυσικά πρόσωπα συμβάλλει και στην εξάλειψη της ανάγκης για εξεύρεση εναλλακτικών τρόπων απόκτησης του εισοδήματος, μέσω φορολογικού σχεδιασμού.

- Αναγνώριση εκπαιπτόμενων δαπανών φυσικών προσώπων

Ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται επί των πραγματικών εισοδημάτων. Συνεπώς, για την εξεύρεση των πραγματικών εισοδημάτων πρέπει να είναι επιτρεπτή η έκπτωση (αφαίρεση) των

σημαντικότερων δαπανών των φυσικών προσώπων, μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων. Τέτοιες δαπάνες είναι οι ιατρικές δαπάνες, οι δαπάνες ενοικίου, συγκεκριμένες δαπάνες διαβίωσης (κυρίως αυτές που σχετίζονται με επαγγέλματα στα οποία παρατηρείται φοροδιαφυγή), οι δαπάνες για την καταβολή ασφαλίσεων κτλ. Η έκπτωση των ως άνω δαπανών, σε συνδυασμό με τη μείωση του συντελεστή Φ.Π.Α. (όπως αναφέρεται κατωτέρω), θα συμβάλει στη μείωση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, καθώς ο φορολογούμενος θα επιδιώκει πλέον την έκδοση και λήψη απόδειξης προκειμένου να επωφεληθεί της έκπτωσης.

Επίσης, η έκπτωση κάποιων εκ των ως άνω δαπανών, όπως π.χ. η δαπάνη για την καταβολή ασφαλίσεων, ενέχει και μια οικονομικο-κοινωνική διάσταση: από τη μία συμβάλλει στην διεύρυνση της αγοράς, από την άλλη δίνει ένα κίνητρο για την - κατά ιδιωτική βούληση - βελτίωση την ποιότητας ζωής των φορολογούμενων πολιτών, μέσω της εξασφάλισής τους έναντι κινδύνων ζωής, γήρατος, ζημιών κτλ.

Εναλλακτικά, θα μπορούσε να υιοθετηθεί η τήρηση ενός διακριτού αφορολόγητου λογαριασμού (με συγκεκριμένα όρια και προϋποθέσεις) από κάθε φορολογούμενο, τα διαθέσιμα του οποίου θα διατίθενται αποκλειστικά για την κάλυψη ιατρικών δαπανών / δαπανών υγείας και ασφάλισης.

- Κατάργηση εναλλακτικού τρόπου υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας φυσικών προσώπων («τεκμαρτό εισόδημα»)

Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η ανάγκη κατάργησης του εναλλακτικού τρόπου υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας φυσικών προσώπων («τεκμαρτό εισόδημα»), καθώς, με τον τρόπο αυτό, το φυσικό πρόσωπο δεν φορολογείται τελικώς επί των πραγματικών εισοδημάτων του. Σημειώνεται ότι ο εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της φορολογίας με βάση το «τεκμαρτό εισόδημα» δεν ανταποκρίνεται πλέον στην οικονομική πραγματικότητα, καθώς στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό σε περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν στο παρελθόν υπό διαφορετικές οικονομικές συνθήκες.

- Μείωση φόρου μερισμάτων

Η αύξηση του συντελεστή φορολογίας μερισμάτων από 10% σε 15%, σε συνδυασμό με την επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης (με ανώτατο συντελεστή 10% επί αυτών) αποτέλεσε αποτρεπτικό παράγοντα για την πραγματοποίηση διανομής των - ήδη περιορισμένων - κερδών των εταιρειών και παράλληλα αντικίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε νεοσύστατες ή υφιστάμενες εταιρείες. Επιπλέον, αποτέλεσε εμμέσως την αφορμή για «απο-επένδυση», καθώς πολλοί μέτοχοι επεδίωξαν την επιστροφή (χωρίς φόρο) των κεφαλαίων που είχαν εισφέρει σε εταιρείες, περιορίζοντας έτσι και το κεφάλαιο των εταιρειών αυτών στο ελάχιστο.

Συμπερασματικά, το αναπτυξιακό όφελος που αναμένεται να προκύψει από την υιοθέτηση ευνοϊκότερης φορολόγησης των μερισμάτων κρίνεται σημαντικότερο από το μικρό δημοσιονομικό όφελος που προέκυψε από την αύξηση του συντελεστή φορολόγησης αυτών.

- Καθιέρωση καθεστώτος φορολογικής κατοικίας «non-dom»

Κατά το παράδειγμα άλλων χωρών (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία κτλ.), προτείνεται η θέσπιση κινήτρων για την εγκατάσταση στην Ελλάδα φυσικών προσώπων κατοίκων αλλοδαπής (π.χ. μειωμένος συντελεστής φόρου εισοδήματος για κάποια χρόνια). Η καθιέρωση ενός τέτοιου καθεστώτος θα μπορούσε να συμβάλει και στην αναστροφή του φαινομένου brain drain.

- **Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων**

- Μείωση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων

Η καθιέρωση του υψηλού – για την ελληνική οικονομική πραγματικότητα – συντελεστή φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων (29%), σε συνδυασμό με τις λοιπές φορολογικές επιβαρύνσεις των νομικών προσώπων καθιστά την Ελλάδα μία μη ελκυστική χώρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμη η μείωση του ισχύοντος συντελεστή φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων από 29% σε 20% και η περαιτέρω σταδιακή μείωσή του έως 15%, προκειμένου να καταστεί το ελληνικό φορολογικό περιβάλλον πιο ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις.

- Αναγνώριση ζημίας που προκύπτει από «κούρεμα» απαιτήσεων

Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα αναγκάστηκαν (και συνεχίζουν να αναγκάζονται) να προβαίνουν σε διαγραφή των απαιτήσεων κατά οφειλετών τους που δεν πρόκειται να εισπράξουν («κούρεμα»). Η εν λόγω ζημία από τη μη καταβολή των απαιτήσεων κατά οφειλετών θα πρέπει να αναγνωρίζεται φορολογικά, άλλως οδηγούμαστε στο άτοπο της φορολόγησης στο επίπεδο των επιχειρήσεων εισοδημάτων που ουδέποτε αποκτήθηκαν.

- **Φ.Π.Α.**

Μετά τις αλληπάλληλες τροποποιήσεις επί των εφαρμοστέων συντελεστών Φ.Π.Α. κατά τα τελευταία χρόνια, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη:

- μείωσης του υπάρχοντος κανονικού συντελεστή Φ.Π.Α. (24%) σε 20% και σταδιακή περαιτέρω μείωσή του έως 15%, μέτρο που θα συμβάλει και στη μείωση της φοροδιαφυγής, και
- καθιέρωσης ενιαίου συντελεστή Φ.Π.Α. με συγκεκριμένες εξαιρέσεις εφαρμογής μειωμένου συντελεστή σε κατηγορίες αγαθών ή υπηρεσιών με άμεσο κοινωνικό αντίκτυπο, όπως η υγεία και η παιδεία.

Επίσης, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη:

- διασφάλισης της άμεσης απόδοσης του Φ.Π.Α. στο Δημόσιο κατά την πραγματοποίηση της συναλλαγής απευθείας από τον τελικό καταναλωτή. Η άμεση απόδοση του Φ.Π.Α. με τη μεσολάβηση τράπεζας έχει ήδη ρυθμιστεί νομοθετικά από το 2015, ωστόσο δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι και σήμερα,

- επίλυσης του ζητήματος περί δυνατότητας μείωσης της φορολογητέας βάσης για σκοπούς Φ.Π.Α. (ομοίως με τη φορολογία εισοδήματος) σε περίπτωση ολικής ή μερικής μη καταβολής του τιμήματος («κούρεμα»), άλλως οδηγούμαστε στο άτοπο της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων με Φ.Π.Α. που δεν εισπράχθηκε, κατά παράβαση της ευρωπαϊκής αρχής περί ουδετερότητας του Φ.Π.Α.
- **Κίνητρα για τη διάσωση επιχειρήσεων και δημιουργία μεγαλύτερων οικονομικών μονάδων**

Σε συνδυασμό με την αποτελεσματική αντιμετώπιση του «κούρεματος» απαιτήσεων από φορολογικής πλευράς, κρίνεται σκόπιμη και:

- Η διεύρυνση των φορολογικών πλεονεκτημάτων που προβλέπονται στον Πτωχευτικό Κώδικα στην περίπτωση συμφωνίας εξυγίανσης και σε λοιπές περιπτώσεις αναδιοργάνωσης, όπως π.χ. στην περίπτωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης μέσω πτώχευσης.
- Η υιοθέτηση φορολογικών πλεονεκτημάτων σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων / εξαγορών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες επιβίωσης με σκοπό τη διάσωση αυτών, όπως π.χ. η αναγνώριση της έκπτωσης των δαπανών που πραγματοποιούνται για τη διάσωση των επιχειρήσεων αυτών προσαυξημένες κατά συγκεκριμένο ποσοστό.

Σε συνδυασμό με λοιπά μη φορολογικά μέτρα / κίνητρα που μπορούν να ληφθούν από την Πολιτεία (όπως π.χ. η συγκέντρωση αρμοδιοτήτων σε ένα αρμόδιο όργανο της Διοίκησης με συντονιστικό ρόλο, το οποίο θα έχει την ευθύνη της χάραξης και της υλοποίησης της εμπορικής πολιτικής, αλλά και της παροχής υποστήριξης και πληροφόρησης προς τις επιχειρήσεις, η μείωση της διοικητικής γραφειοκρατίας κτλ.), η διάσωση προβληματικών επιχειρήσεων και η δημιουργία μεγαλύτερων οικονομικών μονάδων μπορεί να συμβάλει θετικά στην ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών.

- **Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής**

Ο εξορθολογισμός του φορολογικού συστήματος πρέπει να συνοδεύεται από τη βούληση για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής αλλά και τη λήψη δράσεων για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Η χρήση της τεχνολογίας φαίνεται να αποτελεί σήμερα ίσως το μεγαλύτερο όπλο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, μέσω της «ψηφιοποίησης» και της «ανάλυσης δεδομένων». Συγκεκριμένα, πέρα από τα ήδη υπάρχοντα μέτρα για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής (όπως π.χ. η υποχρεωτική πληρωμή μισθών και ασφαλιστικών εισφορών με τραπεζικά μέσα ή η υποχρέωση χρήσης τερματικών συσκευών POS από τις επιχειρήσεις), πρέπει να αξιολογηθεί η σταδιακή υιοθέτηση των ακόλουθων μέτρων:

- Δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής όλων των φορολογικών δηλώσεων: «e-file». Στην Ελλάδα, η ηλεκτρονική υποβολή είναι εφικτή σε ένα βαθμό, πρέπει όμως να εφαρμοστεί συνολικά για όλες τις φορολογικές δηλώσεις.

- Καθιέρωση ηλεκτρονικής τιμολόγησης και ηλεκτρονικής τήρησης και υποβολής των λογιστικών βιβλίων: «e-accounting». Με αυτό τον τρόπο, η φορολογική διοίκηση θα έχει στη διάθεσή της μεγάλο μέρος της απαραίτητης πληροφορίας σε σχεδόν πραγματικό χρόνο.
- Δυνατότητα διασταύρωσης πληροφοριών: «e-match». Με την υλοποίηση της διασταύρωσης πληροφοριών, η φορολογική διοίκηση μπορεί να αξιοποιήσει τα στοιχεία που υποβάλλονται ηλεκτρονικά τόσο από το φορολογούμενο όσο και από άλλες πηγές (π.χ. τράπεζες) ανά τον κόσμο προκειμένου να καταστρώσει το προφίλ κάθε φορολογούμενου. Ήδη, σήμερα, η Ελλάδα έχει στη διάθεσή της τόσο στοιχεία πολυεθνικών ομίλων, μέσω του Country-by-Country Reporting, όσο και στοιχεία χρηματοοικονομικών λογαριασμών (κυρίως) φυσικών προσώπων, μέσω της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών (CRS και FATCA), ενώ αναμένεται η ορθή αξιοποίησή τους.
- Διενέργεια ηλεκτρονικών ελέγχων «e-audit»: Με τη σωστή και έγκαιρη διαχείριση όλης της ηλεκτρονικά διαθέσιμης πληροφορίας, η φορολογική διοίκηση θα μπορεί να διενεργεί ελέγχους ευκολότερα, ταχύτερα και σε πραγματικό χρόνο.
- Δυνατότητα καταλογισμού φόρων χωρίς την ανάγκη υποβολής φορολογικών δηλώσεων από το φορολογούμενο: «e-assess». Η διαχείριση και εκμετάλλευση όλων των ηλεκτρονικά διαθέσιμων πληροφοριών στο μέγιστο, θα οδηγήσει στην εποχή της πλήρους ψηφιοποίησης, όπου ο υπολογισμός και ο καταλογισμός φόρων θα γίνεται από τη φορολογική διοίκηση αυτόματα, χωρίς την ανάγκη υποβολής δηλώσεων από τους φορολογούμενους.

Σαφώς, η υιοθέτηση των ως άνω προτάσεων απαιτεί την προηγούμενη εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων που αναμένεται να προκύψουν.

Εξορθολογισμός της λειτουργίας του κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης

- Αντιμετώπιση της πολυνομίας και της κακονομίας:
 - Ουσιαστικός νομοθετικός προγραμματισμός με ανώτατα ετήσια όρια παραγωγής νομοθεσίας ανά Υπουργείο.
 - Μείωση του ρυθμιστικού όγκου με στοχευμένη κωδικοποίηση και συνταγματική προστασία των νέων κωδικών.
 - Έλεγχος νομοσχεδίων από το νέο τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας πριν την κατάθεση τους στη Βουλή.
 - Ενοποίηση των συνοδευτικών εκθέσεων των νομοσχεδίων σε μία Ανάλυση Ρυθμιστικών ή Κανονιστικών Επιπτώσεων.
 - Μείωση του ρυθμιστικού όγκου με τη χρήση της «γκιλοτίνας».

- Εξορθολογισμός και έλεγχος υπουργικών και βουλευτικών προσθηκών και τροπολογιών.
- Ριζική αναμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης
 - Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της Δημόσιας Διοίκησης και ενίσχυση των μέσων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως η ηλεκτρονική υπογραφή.
 - Διαμόρφωση νέων, σύγχρονων οργανογραμμάτων και θέσπιση ποιοτικών και ποσοτικών στόχων απόδοσης.
 - Καθολική εφαρμογή της αξιολόγησης σε όλες τις δομές και τους εργαζόμενους της Δημόσιας Διοίκησης και σύνδεση των αποδοχών με την επίτευξη των στόχων παραγωγικότητας.
 - Δημιουργία μόνιμου μηχανισμού εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης.
 - Στελέχωση θέσεων Γενικών Γραμματέων, Διευθυντών και Προϊσταμένων με ανοιχτή διαδικασία, στην οποία θα μπορούν να συμμετέχουν και στελέχη του ιδιωτικού τομέα.
 - Διατήρηση της αναλογίας 1 προς 5 στις προσλήψεις και αποχωρήσεις του προσωπικού, ώστε να είναι δυνατή η ενίσχυση των αμοιβών των δημοσίων υπαλλήλων και η προσέλκυση ικανών στελεχών στον δημόσιο τομέα.
 - Αξιοποίηση του θεσμού της «αυτοπληροφόρησης» του Δημοσίου, ώστε καμία δημόσια υπηρεσία να μη ζητεί έγγραφα που υφίστανται σε οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία του Δημοσίου και να το αναζητεί ενδοϋπηρεσιακά.
 - Ολοκλήρωση του εθνικού χωροταξικού σχεδίου και κωδικοποίηση των επιτρεπόμενων χρήσεων γης.
 - Νέα μεταναστευτική πολιτική, με αποτελεσματικότερη προστασία των συνόρων, μέτρα επαναπροώθησης, σύγχρονη πολιτική ασύλου και δομές φιλοξενίας που σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
 - Αποτελεσματικότερη προστασία των πολιτών και επιχειρήσεων από την αύξηση της εγκληματικότητας και την ανεξέλεγκτη δράση εξτρεμιστικών ομάδων.
 - Εκ βάθρων αναθεώρηση του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας, με αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας, νέων τεχνολογικών μέσων και τεχνογνωσίας. Δημιουργία

σύγχρονου συστήματος πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων, με λεπτομερή σχεδιασμό, σαφείς ρόλους και διαρκή εκπαίδευση.

Επιχειρηματικότητα και Επενδύσεις

- Εφαρμογή σταθερής βιομηχανικής, τουριστικής και ενεργειακής πολιτικής, με ενίσχυση δυναμικών κλάδων και κίνητρα για επένδυση στην καινοτομία.
- Αξιοποίηση του μοντέλου της συνεργασίας δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, για την ανάπτυξη κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών:
 - Περαιτέρω αξιοποίηση της μεθόδου της αυτοχρηματοδότησης, για σημαντικά έργα μεταφορών.
 - Συνεργασίες για την υλοποίηση επενδύσεων σε τομείς – κλειδί, όπως είναι οι μεταφορές, ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η ενέργεια.
 - Στρατηγικές συμπράξεις σε θέματα αρμοδιότητας των Δήμων, όπως είναι η διαχείριση των απορριμμάτων, η αξιοποίηση της Δημοτικής ακίνητης περιουσίας, η εξοικονόμηση ενέργειας και η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών για τους πολίτες.
 - Ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, για την άμεση εκτέλεση περιβαλλοντικών έργων και έργων οδοποιίας.
- Θεσμοθέτηση της ηλεκτρονικής έκδοσης αδειών δόμησης, λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, αλλά και τουριστικών, βιοτεχνικών, βιομηχανικών και μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Δημιουργία ενιαίου ηλεκτρονικού χάρτη, με βάση το Κτηματολόγιο, ο οποίος θα περιλαμβάνει όλες τις θεσμικά χαρακτηρισμένες ζώνες: δασικές και αρχαιολογικές εκτάσεις, προστατευόμενες περιοχές κ.λπ.
- Επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής της Δικαιοσύνης
- Διατήρηση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας και σύνδεση του ύψους του κατώτατου μισθού με τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.
- Ολοκληρωμένο πλαίσιο στήριξης για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:
 - Ενθάρρυνση των επενδύσεων για την αξιοποίηση της καινοτομίας και την εστίαση σε εμπορεύσιμους τομείς, ενίσχυση της εξωστρέφειας και της δικτύωσης.
 - Δημιουργία δομών για την ενημέρωση και διάχυση των πληροφοριών στις ΜΜΕ και την υποστήριξη των αναπτυξιακών τους αναγκών.

- Αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ σε προγράμματα ενίσχυσης ρευστότητας και ανάπτυξη ευέλικτων χρηματοδοτικών εργαλείων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τα μεγέθη της Μικρομεσαίας Επιχειρηματικότητας.
- Δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζας Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
- Κίνητρα για την ανάπτυξη συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων
- Κατοχύρωση του Μακεδονικού Σήματος για τις 3.000 και πλέον ελληνικές επιχειρήσεις που το χρησιμοποιούν.
- Αποφασιστικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη μείωση του κόστους της ενέργειας και ειδικά των βιομηχανικών τιμολογίων.
- Αξιοποίηση του Αναπτυξιακού Νόμου και των Κοινοτικών Πόρων για την στήριξη επενδύσεων και δικτύων πώλησης και προβολής των επιχειρήσεων με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Βιώσιμο και δίκαιο Ασφαλιστικό Σύστημα

- Σταδιακή ανάδειξη της προαιρετικής ιδιωτικής συνταξιοδοτικής ασφάλισης σε τρίτο πυλώνα του ασφαλιστικού συστήματος και εισαγωγή της κεφαλαιοποιητικής χρηματοδότησης για ένα μέρος των συντάξεων.
- Μείωση των ασφαλιστικών εισφορών στο 10%, προκειμένου να ευνοηθεί η άνοδος της καταγεγραμμένης απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας. Η μείωση των εσόδων για τα ταμεία ανά υπόχρεο θα αντισταθμιστεί από την αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των υπόχρεων εισφοράς.
- Αναγνώριση της δαπάνης εργοδοτών, για προγράμματα ομαδικής ασφάλισης εργαζομένων.
- Ανασχεδιασμός της πολιτικής κοινωνικών επιδομάτων με κριτήριο την καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας.

Αναβάθμιση του χρηματοδοτικού περιβάλλοντος

- Εθνικός έλεγχος στην πορεία εξυγίανσης των συστημικών τραπεζών ώστε να διασφαλιστεί η πορεία ανάταξης τους προς όφελος της εθνικής οικονομίας.
- Επιτάχυνση της διαδικασίας διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων

- Αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και πιστώσεων από το τραπεζικό σύστημα, καθώς και από εθνικά και ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα, αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση εξαγωγικών κλάδων και επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης, όπως είναι τα Επιχειρηματικά Κεφάλαια και η Συμμετοχική Χρηματοδότηση, με συγκεκριμένα κίνητρα για τις μικρές και μεσαίες επενδύσεις.
- Αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ σε προγράμματα ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη υγιών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, που βρίσκονται σε δύσκολη θέση, λόγω της αδυναμίας να αντλήσουν κεφάλαια κίνησης και να αναχρηματοδοτήσουν το δανεισμό τους.
- Ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης για νεοφυείς και καινοτόμες επιχειρήσεις, καθώς και για επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό
- Πλήρης άρση των capital controls και κατάργηση των πρόσθετων βαρών που έχουν επιβληθεί στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές.

Αναμόρφωση του συστήματος Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

- Αύξηση των δαπανών για τη δημόσια παιδεία, με ταυτόχρονη απελευθέρωση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης από το κρατικό μονοπώλιο.
- Διασφάλιση της αυτονομίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και πλήρης απαλλαγή τους από τον κομματικό εναγκαλισμό.
- Εφαρμογή ανεξάρτητου και αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης όλων των φορέων της εκπαίδευσης και σύνδεση της χρηματοδότησής τους με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης
- Συστηματική διασύνδεση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τις ανάγκες της παραγωγής και της αγοράς εργασίας.
- Στενότερη συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας.
- Αναβάθμιση των προγραμμάτων κατάρτισης και επανακατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, με προτεραιότητα στις νέες τεχνολογίες και ειδικότητες με υψηλή ζήτηση.
- Αναβάθμιση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, με αξιοποίηση σύγχρονων θεσμών, όπως αυτός της Μαθητείας, που εφαρμόζεται με επιτυχία σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μετά από οκτώ δύσκολα χρόνια, η Ελλάδα πρέπει και μπορεί να στηριχθεί ξανά στις δικές της δυνάμεις.

Το αν θα αφήσουμε οριστικά πίσω μας την κρίση, θα εξαρτηθεί κυρίως από τις αποφάσεις που θα ληφθούν και θα εφαρμοστούν από εμάς.

Μπορούμε να τα καταφέρουμε, αρκεί μαζί με τα μνημόνια να αφήσουμε πίσω και τη διχόνοια, την πόλωση και τις ανούσιες αντιπαραθέσεις και να κάνουμε, ο καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί, αυτό που απαιτούν οι περιστάσεις.

Η ευθύνη για το παρόν και το μέλλον του τόπου βρίσκεται πλέον στα χέρια μας.